

REVIEWS

RADU ȘTEFAN VERGATTI

1. ALEX DECOTTE

La Roumanie insolite
Éditions du Rocher, Monaco, 2008, 293 p. și ilustrații

Din primele pagini ale relativ noii cărți despre România autorul se prezintă pe sine însuși. Este un ziarist de investigație. El a cunoscut România în anul 1971, când a făcut prima călătorie în această țară. A venit cu un scop precis. Trebuia să ia un interviu dictatorului comunist din acel moment, Nicolae Ceaușescu.

Atunci i-a fost ușurată cunoașterea țării, căci a întâlnit-o pe viitoarea lui soție, Rodica, studentă la filologie.

După acest preambul, pretext pentru începerea cărții, autorul face un excurs istoric. Este ciudat că nu preia punctele de vedere ale specialiștilor români, ci de multe ori le este potrivnic. Astfel, nu este adeptul tezei latinității orientale (p. 12 și urm.). Sunt și alte situații în care autorul are păreri personale sau prezintă datele în mod eronat. Este cazul unirii principatelor și al formării României moderne, pe care nu o datează 1859, cum ar fi normal, ci 1861, momentul recunoașterii de către Sublima Poartă a alegerii ca domn a lui Al. I. Cuza. Atunci când a scris despre căsătoria morganatică a viitorului rege Carol II cu Zizi Lambrino, a datat actul în 1914, nu în 1919. O simplă răsfoire a cărții lui Paul de România despre bunicul său, Carol II, l-ar fi lămurit pe autor, căci acolo este reprodus actul de căsătorie dintre cei doi.

Istoria regilor României, cei patru, este redată succint, sugestiv, fiecare capitol având un titlu potrivit. Pentru ultimul rege, Mihai, s-a găsit formula „două coroane și un exil”.

Epoca dictatorului comunist, prezentată sub numele „cicatricea anilor roșii”, este corect evocată. Poate în aceste pagini s-a scris sine ira et studio.

În mod bizar s-a scris despre un atentat contra lui N. Ceaușescu. Acest act puțin cunoscut ar fi avut loc în anul 1983. I-ar fi avut ca protagoniști pe prof. Raul Volcinski, care locuia în București și pe șoferul Viorel Roventu. Este o dezvăluire, practic, necunoscută până acum.

Punând problema răsturnării lui N. Ceaușescu și a camarilei sale autorul nu crede că a fost o revoluție (p. 208 și urm.). el susține teza, de altfel vehiculată până în prezent, că a fost un transfer al puterii către cei din liniile II-III ale

partidului comunist din România. Ion Iliescu este prezentat ca un beneficiar al acestui transfer, ca un exponent al politicii Moscovei în București (p. 240 și urm.).

În schimb, actualul președinte al României, dl. Traian Băsescu, este zugrăvit în culori calde (p. 10). Pentru autor, el este omul care a pus cap dictaturii comuniste, aducând democrația. Nici el nu este scutit de unele critici ale penei ascuțite a lui Alex Décotte. Când se discută prizonieratul celor trei ziariști români din anul 2005 (p. 250 și urm.), autorul prezintă amănunțit jocul de lumini și umbre care a înconjurat situațiile. Concluzia este clară. Până în momentul de față nu s-a elucidat cazul.

2. FAXRI KARIMLI

Relațiile dintre Republica Azerbaidjan și România (1993-2004)

Ed. Top Form, București, 2010, 297 p. și 22 anexe

Cartea prezentată sub forma unei teze de doctorat condusă de dl. Prof. Univ. dr. Tahsin Gemil se impune prin subiectul abordat, inedit până în prezent. Mărturisesc că am fost surprins de titlu. În momentul în care se scria Republica Azerbaidjan ar fi fost normal să se folosească și denumirea Republica România, nu simplu România. Ar fi trebuit să i se atragă atenția autorului în acest sens de conducător, de comisia profesorilor care au acordat titlul de doctor, de editor. Fac această remarcă mai ales că autorul este diplomat azer la București, primul azer care obține titlul de doctor în Republica România.

Autorul începe discuția cu anul 1993, momentul de când a luat puterea președintele Heydar Aliyev. El relevă greutățile prin care a trecut noul și micul stat, fostă republică sovietică: pe plan extern (înfrângeri pe front), pe plan intern (haos, pericol de război civil).

Aducerea în fața diplomaților a „contractului secolului” (septembrie 1994) a fost lovitura de maestru a președintelui Heydar Aliyev. De atunci, țara lui a ajuns în atenția întregii lumi, nu a mai fost singură.

Stabilirea relațiilor cu Republica România s-a înscris în acest segment al relațiilor internaționale ale azerilor. S-a pus problema traseelor conductelor petroliere între Asia Centrală și Europa și aici s-a accentuat rolul și poziția geopolitică a Republicii România. În aceste domenii românii și azerii, care se află pe țărmurile de vest a două mări vecine ar trebui să lucreze în conexiune. Cele două țări ar putea avea astfel un rol esențial la nivel eurasiatic.

Ilustrațiile care însoțesc textul sunt clare, binevenite pentru susținerea textului.

3. IQBAL HACIYEV

Relațiile Republicii Azerbaidjan cu statele din Asia Centrală. Geopolitica spațiului Caspic și Central-Asiatic (1991-2003)

Ed. Top Form, București, 2010, 318 p. + 15 anexe (hărți, grafice)

Autorul, cu studii universitare și doctorale în România, prin textul de față și-a publicat lucrarea de doctorat condusă de domnul profesor Tahsin Gemil. Subiectul abordat, al țărilor și popoarelor din Asia Centrală este relativ cunoscut. Ca atare el prezintă un mare interes în condițiile în care zona atrage atât prin bogata, cât și prin traseele drumurilor, al conductelor de transport al hidrocarburilor. După ce încearcă să facă o prezentare a originii popoarelor din zonă, Domnul Iqbal Hacıyev ajunge la ceea ce a numit, în 1842, tainicul Arthur Conolly „marele joc”. Acum se repetă sub numele de „noul mare joc”. În zonă, încearcă să se mențină Rusia. Au pătruns USA, China și au revenit Turcia și Iranul.

U.S.A. au căpătat acces la bazele militare, s-au infiltrat în influențarea bazelor locale, caută să blocheze orice alte pătrunderi în zonă. Desigur că situația duce la conflicte zonale. Exemplul Georgiei este concludent. Nu trebuie nici cazul Nagornokarabah.

Situația teritorială din regiune trebuie privită cu atenție în jurisprudență deoarece oricând poate izbucni un conflict local. Acesta, la rândul lui, ușor ar avea posibilitatea să degenereze într-o conflagrație de proporții.

Ilustrația care îmbogățește textul, deși este clară, nu o cred suficientă. Pentru o ediție a doua ar fi util să fie îmbogățită.

4. HAMZA KARIMOV TAHIR

Fundamentarea deciziei de investiții în industria petrolieră

Ed. Universitară, București, 2009, 164 p. + 21 tabele + 32 figuri

Cartea de față, reprezentând o teză de doctorat condusă de Doamna prof. Univ. dr. Florina Bran, îmi impune apriori după lectura ei să afirm cu toată convingerea că este deosebit de bine documentată și argumentată. Prin viziunea pe care o are autorul îi depășește pe confrății săi români care au abordat problema istoriei petrolului.

El aduce în discuție, de la început, raportul între mediu și exploatările petroliere. După opinia autorului este necesar să se țină seama de raportul mediu, zăcământ petrolier și exploatare. Numai în condițiile existenței unor raporturi judicioase este posibil să se ajungă la investiții rentabile. În orice caz, se impune să se țină seama de distribuția bazinelor petroliere pe plan mondial, de apariția zonei Asia Centrală, Marea Caspică, latura de sud a Caucazului. În discuție se pune problema actorilor implicați în regiune, a forței și posibilităților lor. Acest ultim aspect este extrem de important, deoarece pune, în prim plan, problema

securității regiunii. Un mare actor, Rusia, cunoaște bine regiunea Asiei Centrale, locuitorii ei și nu a renunțat niciodată la ea. Are de înfruntat venirea altor doritori de a lua din bogățiile petroliere – China, U.S.A., Turcia, Iran. Jocul este deschis și continuu.

Una din problemele discutate competent este cea a transportului. O dată în plus se accentuează ponderea acestuia pentru aducerea combustibilului la beneficiar. Se conchide logic: cel mai bun mijloc de transport este format din conducte. Aici se arată și se susține proiectul Nabucco.

Ilustrațiile care însoțesc paginile susțin bine textul scris.

5. AGNES ERICH, MIHAI OPROIU

Cultura medievală târgovișteană **Târgoviște, Editura Transversal, Târgoviște, 2008** **(480 p. + ilustrații și planuri)**

Când am început să scriu aceste rânduri m-am întrebat dacă este suficientă o simplă recenzie pentru cartea despre *Cultura medievală târgovișteană*.

Rod al îmbinării muncii celor doi profesori de la Universitatea Valahia, dna. Agnes Erich și dl. Mihai Oproiu, cartea abordează o temă în al cărui domeniu specialiștii se împuținează de la o zi la alta.

Ca urmare, prima privire am aruncat-o asupra bibliografiei. Am constatat că este amplă, bogată, ca în toate cazurile similare, fără a avea un caracter exhaustiv, ci perfectibil. Din ea lipsesc o serie de titluri importante. Dintre acestea le amintesc pe cele referitoare la relațiile dintre târgovișteni și drăculești (Vlad Dracul, Vlad Țepeș, Radu cel Mare etc.) sau cele despre o serie dintre Cantacuzini (postelnicul Constantin Cantacuzino și fiul său, stolnicul Constantin Cantacuzino) și aceeași comunitate urbană de pe malurile Ialomiței etc. Trecând dincolo de aceste observații mărunte, mi se impune să arăt că demersul bibliografic permite să se ajungă la informații și opinii personale, bine susținute. Încadrarea temporală între domnia lui Mircea cel Mare și sfârșitul tragic al lui Constantin vodă Brâncoveanu și al nepotului său Ștefan Cantacuzino este într-un tot judicioasă. Vârsta de mijloc pentru români ia sfârșit în secolul al XVII-lea, când se impune stăpânirea imperială în Transilvania și a regimului turco-fanariot în zonele extracarpătice. Este o concepție relativ nouă, modernă, de care ar trebui să țină seama și manualele. Atunci, în perioada indicată de cei doi autori, a fost o unitate de spirit, a tuturor românilor, evidentă prin ceea ce a rămas în fosta capitală Târgoviște.

În conținutul scrierii sunt o serie de elemente deosebite.

Prezentarea fortificațiilor urbane – șanț, palisade, metereze, porți – determină îndepărtarea tezei că Târgoviștea făcea parte dintre orașele deschise, asemeni celorlalte din Țara Românească. Curtea Domnească este prezentată

amănunțit. În cazul Turnului Chindiei, al Bisericii adosate lui, al Bisericii cu hramul Adormirea Maicii Domnului, ctitorită de Petru Cercel, al Casei Bălașa, au fost emise și susținute argumentat, opinii personale ale autorilor. Evident, ele corectează cele știute și îmbogățesc cunoștințele cititorului – om de cultură sau specialist.

Aș fi dorit să se meargă mai departe, să se discute și pictura din Biserica Adormirea Maicii Domnului din Curtea Domnească Târgoviște și, eventual, despre prima mitropolie.

Remarcabile sunt paginile despre introducerea tiparului în Târgoviște, implicit la români și, oarecum, în sud-estul Europei. Am folosit termenul oarecum, deoarece în anul 1484, în Istanbul, evreii au obținut acordul de a înființa o tipografie, pentru a imprima cărțile lor religioase, cu alfabetul lor, în limba lor. Ținând seama de numărul mare al cărților tipărite în slavonă, la Târgoviște, desigur că acestea pot fi considerate ca adevăratul moment al pătrunderii tiparului în sud-estul Europei. Momentul este deosebit, căci ceea ce a făcut Macarie la Cetinje, deși era tot în sud-estul Europei, nu a dus la răspândirea cărții în această regiune. Adevărata lui muncă de succes a fost aceea desfășurată în capitala Țării Românești, în limba slavonă, folosită atunci în biserica de aici.

Pentru o ediție viitoare, poate, ar fi necesar, în legătură cu schola graeca e latina din Târgoviște să se precizeze că aceasta a fost înființată de postelnicul Constantin Cantacuzino, nu de stolnicul Constantin Cantacuzino, care era fiul primului. Cel de-al doilea a fost numai elev al schola graeca e latina.

De asemeni, se impune să se remarce filele scrise despre Antim Ivireanul. Nu au dreptate Aurelia Florescu și Dinică Ciobotea când au încercat să aducă o corectură tezei de doctorat a lui Agnes Erich (cf. *Constantin Basarab Brâncoveanu*, Slatina, 2004, p. 383-384). De altfel, observația este minoră. Se spune că la Târgoviște în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu s-au tipărit 20 cărți în loc de 19, câte a indicat Agnes Erich. Ea nu a greșit, deoarece una dintre cărțile indicate de autorii de la Craiova, cea din anul 1715, este după moartea lui Constantin Brâncoveanu.

În concluzie, pot să susțin că lucrarea celor doi autori constituie o contribuție valoroasă la mai buna cunoaștere a unei pagini din istoria orașului, cea de-a treia capitală a Țării Românești după Curtea de Argeș și după Câmpulung.

Textul scris, însoțit de planuri și de ilustrații, din păcate numai alb-negru, are un plus pentru cititor, care astfel poate să și vizualizeze esența textului. Sigur că aș dori pentru o ediție viitoare fotografii color și planuri ale orașului pe care să fie marcate importante și bogatele monumente istorice, de cultură și de artă, cu ultimele rezultate ale săpăturilor arheologice, care pot să valorifice trecutul medieval atât pentru băștinași cât și pentru alogeni. În orice caz, cartea rămâne o lucrare meritorie pentru care cei doi autori trebuie încă o dată felicități!

6. ILEANA CIOAREC

Boierii Glogoveni

Ed. Alma, Craiova, 2009, 228 p

Lucrarea reprezintă o adevărată saga a uneia dintre cele mai vechi, mari și puternice familii de boieri din „Valahia mică”. Este un model demn de urmat și pentru scrierea istoriei altor familii boierești oltene, care au contribuit din plin la gloria României.

7. NICOLAE LUPAN

Invazia sovietică sau Blestemați să fie acei care dintr-o țară au făcut și mai fac două

Ed. Pro Basarabia și Bucovina, București, 2010, 140 p

Autorul, Nicolae Lupan, a făcut în această carte o adevărată odisee modernă a unui basarabean născut în România, dar lovit și dezrădăcinat de cele două invazii sovietice, aceea din 1940 și aceea din 1944. În puține, dar alese cuvinte, a reușit să descrie suferințele prin care au trecut românii rămași în Basarabia. Autorul, care a cunoscut bine situația locală până în anul 1974, când a fost expulzat din URSS, a putut să descrie în mod veridic, susținut de mărturii, fapte și documente, viața grea a românilor dornici să revină la patria mamă.

Încheierea este cutremurătoare. Se arată că va fi dreptate în Europa numai în momentul în care Kievul și Moscova vor restitui României ceea ce au luat, adică Bucovina, Ținutul Herței și Basarabia.

8. ION CONSTANTIN, RADU CIUCEANU

Masacrele de la Katyń

Ed. Academiei, Institutul Național pentru Studiarea Totalitarismului, București, 2010, 261 p. + 68 ilustrații

Este binevenită cuplarea celor doi cercetători de la Institutul Național pentru Studiarea Totalitarismului, Ion Constantin și Radu Ciuceanu, pentru scrierea acestei cărți care are ca subiect o oribilă crimă de război comisă de autoritățile sovietice. Ani lungi istoricii celui de-al doilea război mondial au discutat deschis sau voalat ce s-a întâmplat în complexul de lagăre sovietice cunoscute sub numele de Katyń. S-a susținut că în micile localități de lângă orașul rusesc Smolensk au fost asasinați peste 22.000 ofițeri și fruntași ai vieții publice poloneze. Mult timp sovieticii i-au acuzat pe germani de crimă. În anul 1943 o comisie internațională a dovedit contrariul. Cei vinovați erau sovieticii. Tribunalul de la Nürnberg a evitat să dea un verdict clar. În acele condiții polonezii au căutat să restabilească adevărul. S-a reușit abia în anii glasnost-ului, când s-au deschis relativ arhivele K.B. După anul 1993 a devenit limpede că cei responsabili de masacrul de la Katyń au fost sovieticii.

Cei doi autori ai prezentei cărți, pe baza unui material documentar incontestabil, au reușit să deslușească adevărul. Au creionat în fața ochilor lectorilor un tablou cutremurător. El este completat de un indice cu numele celor dispăruți.

Cele 68 ilustrații completează și întăresc cuvintele scrise.

9. MIHAELA PALADE

Biserica Mănăstirii Dealu. Istorie în forme și culori

Ed. Sofia, București, 2008 (278 p., cu rezumat în lb. engleză, anexe și 212 ilustrații)

Titlul cărții nu corespunde întru-totul conținutului. Autoarea se ocupă și de construcția și de planul întregului complex monastic cuprins în incintă. Ca atare, cred că cel mai nimerit titlu ar fi fost „Monografia Mănăstirii Dealu”.

Deoarece observațiile lectorului pot fi numeroase, mă voi opri exclusiv asupra figurii lui Radu cel Mare și a câtorva remarci mărunte legate de monument. Radu cel Mare în niciun caz nu poate fi numit membru nelegitim al dinastiei Basarabilor (p. 66). Pentru orice istoric, genealogist, om de cultură, domnul Radu cel Mare face parte oficial, legitim, din dinastia Basarabilor, ramura Drăculeștilor, fiind fiul lui Vlad Călugărul și al...

Ca urmare, el era nepotul lui Vlad Dracul și strănepotul lui Mircea cel Mare. Filiația lui din Drăculești este arătată și de herbul aflat pe pisană clopotniței Mănăstirii Dealu, ctitoria lui Radu cel Mare. Ea datează din anul 1499, fiind comandată de însuși domnul Țării Românești. Însemnat este că pe această pisanie se găsește ultimul simbol heraldic al Basarabilor din ramura Drăculeștilor. Evident, acesta este de influență Occidentală, ajuns la Radu cel Mare prin filieră transilvăneană. Stema reprezintă vulturul cruciat cu aripile desfăcute, cu capul întors, ținând crucea în cioc, simbol al Basarabilor, așezat pe un coif regal, înfășurat în partea de jos cu o flamură cu capetele fluturând. În partea inferioară a herbului este reprezentată luna într-o viziune antropomorfă. Aceste elemente simbolizează o viziune asupra misiunii lui Isus Hristos pe pământ. Textul pisaniei în limba slavonă arată că „din mila lui Dumnezeu” în anul de la facerea lumii 7007 (1499), 26 august, Radu cel Mare voievod a ridicat acea construcție. Fragmentul de pisanie se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României. Din păcate, autoarea nu comentează nici herbul, nici pisană.

În ceea ce privește supranumele de “cel Mare”, dat lui Radu, acesta trebuie căutat în cronicile și hrisoavele epocii, nu la istoricii moderni. În Letopisețul Cantacuzinilor și în cronică scrisă de Radu Popescu se arată că numele i-a fost dat de clerici, ca mulțumire pentru ceea ce a făcut pentru biserică. În schimb, cronicarul brașovean Johann Filstich a notat că avea acel supranume deoarece domnul era un om voinic și mare.

Privitor la biserica Mănăstirii Dealul, ar fi fost util de precizat clar că domnul Radu cel Mare a reparat și mărit o construcție mai veche. Astfel a creat o bijuterie a arhitecturii medievale românești, model pentru Mănăstirea Curtea de Argeș. Dacă se judecă monumentul, care grăiește de la sine, se remarcă ușor că pronaosul este supradimensionat. Acest aspect arată clar că trebuia să folosească drept necropolă a ultimilor Drăculești.

În ceea ce privește paramentul construcției, format din piatră albă sculptată, acesta arată în realitate o orientalizare a ornamentației. A fost o influență din zona Caucazului, din Armenia sau Georgia. Aceasta s-a realizat printr-o echipă de pietrari, aduși, probabil, de la Istanbul, sub conducerea unui arhitecton Grigore.

În orice caz, personal mă bucur pentru apariția acestei cărți, care rămâne cea mai bună monografie a Mănăstirii Dealu scrisă până în prezent.

10. MATEI CAZACU

Dracula

traducere din limba franceză de Dana-Ligia Ilin, Ed. Humanitas, București, 2008 (459 p., arbore genealogic, texte de documente editate, bibliografie selectivă, indice cronologic, ilustrații)

Lucrarea publicată de domnul Matei Cazacu, cercetător la C.N.R.S., cel mai înalt for de cercetare din Franța, reprezintă practic o traducere a unei cărți apărută în anul 2004 la Paris. Personal m-aș fi așteptat ca traducerea să fie făcută și semnată direct de domnul Matei Cazacu, bun cunoscător al limbii române, deoarece a terminat studiile liceale și universitare la București, unde a și lucrat ca cercetător la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei. Poate, în acel mod, textul ar fi avut mai multă savoare.

Subiectul lucrării de față îl constituie principala preocupare în cercetare a domnului Matei Cazacu. S-a aplecat asupra acestei teme cu peste patru decenii în urmă, din anii studenției domniei sale. A reușit în lungul acestor ani să scrie o serie de articole având ca subiect domnia lui Vlad Țepeș, așa că m-am așteptat ca titlul cărții de față să fi fost Vlad Țepeș, nu Dracula. Astfel ar fi fost adusă în fața cititorului occidental figura unui domn erou român și nu numele unui personaj cunoscut în mass-media mai ales ca o figură malefică.

Primele pagini din cartea domnului Matei Cazacu nu sunt nici prea favorabile poporului român, nici prea exacte. Nu se uită să se arate că Matei Corvin era văzut ca un „regișor” român în epocă (p. 16), fără alte explicații, diminutiv care nu place nici istoricilor români, nici celor maghiari, deoarece în realitate a fost unul dintre marii monarhi de pe tronul Regatului Ungariei. Apoi se afirmă că s-ar fi ridicat din rândurile micii nobilimi române (p. 16). Dar nu este real. Tatăl său, Iancu, a fost guvernator al Regatului, voievod al Transilvaniei, iar fratele său Ioannes, încoronat în interiorul catedralei catolice din Alba Iulia era și

el înscris între marii nobili. În cazul în care nu ar fi făcut parte din marea nobilime, tânărul Matei Corvin nu ar fi fost ales rege. În privința lui Iancu de Hunedoara, autorul a scris că a murit eroic. Or, este bine știut că acesta a pierit bolnav de ciumă, la 12 august 1456, la Zemun, lângă Belgrad.

În ceea ce privește datarea campaniei nobilului burgund Wallerand de Wawrin, neîndoielnic a avut loc în 1445. Așadar, la acea dată trebuie făcute referințele și datările legate de ea.

În ceea ce privește însemnarea lui Vlad, viitorul Țepeș, cu fierul roșu, aceasta este o afirmație insuficient fundamentată documentar.

Desigur, conflictul dintre Vlad Țepeș și Mehmet II el Fatîh a început înainte de anul 1462, probabil în 1458 sau 1459. Este o problemă care a mai fost discutată și prezentată în cele trei cărți apărute în jurul anului 1976, scrise de N. Stoicescu, Șt. Andreescu și R. Șt. Ciobanu (Vergatti).

Povestea soartei marelui vizir Mehmed-pașa și a presupusei sale rude, cronicarul bizantin Laonic Chalcondil (p. 309-314) este puțin legată de subiectul cărții. Poate să prezinte un interes secundar, dar nu mai mult. ridicarea problemei dacă Bram Stoker a fost plagiator aparține istoriei literare. De altfel, rezolvarea cazului aparține prof. Radu R. Florescu, deci nici în acest domeniu nu se aduce nimic nou.

Genealogia de la începutul cărții nu este nici completă, nici corectă. Familia Basarabilor ar fi trebuit să înceapă cu Tokomer, nu cu Basarab. Soțiile lui au fost două: Ana și Calinichia, nu una cu dublu nume Ana-Calinichia. În ceea ce privește căsătoria lui Mircea cel Mare, aceasta a fost una singură, cu o nobilă maghiară, probabil Mara de Tolmay. Autorul s-ar fi putut lămuri dacă ar fi citit articolele scrise și publicate de O. Pataky, încă în anul 1957. Desigur, ar trebui mult completat și corectat arborele genealogic. În ce privește celelalte anexe, nici ele nu aduc nimic nou.

11. ARIADNA CAMARIANO-CIORAN

Relații româno-elene. Studii istorice și filologice (Secolele XIV-XIX)

ediție, studiul introductiv, tabel cronologic și note de Leonidos

Rados, Ed. Omonia, București, 2008 (766 p. și 25 ilustrații)

Cunoscutei cercetătoare Ariadna Camariano-Cioran, nepoata eruditului Demostene Russo, i s-a dedicat acest volum cuprinzând studiile sale reunite asupra relațiilor româno-elene dintre secolele XIV-XIX. Ele sunt remarcabile prin informație, acribie și sagacitate. Din ansamblu se detașează cele care conțin observații asupra Pseudo-Amiras, asupra Cronicii Ghiculeștilor, asupra diplomației de la curtea Mavrocordaților, pentru a menționa doar câteva dintre ele.

Pentru istoricii, literații, teologii, filosofi și chiar oamenii de cultură medie, scrierile domanei Ariadna Camariano-Cioran sunt de un real și mare interes. Din păcate, sunt obligat s-o remarc, se acordă prea mare importanță

factorului grec în dezvoltarea culturii române. El ar fi trebuit prezentat așa cum a fost în realitate: un element de colaborare cu localnicii care le-au oferit găzduire într-un moment greu. În loc să se procedeze astfel elementul grec a fost pus în lumină ca un creator absolut. Nu s-a ținut seama de o situație elementară: dacă nu ar fi fost bunăvoința domnitorilor, clericilor și boierilor autohtoni, grecii nu ar fi realizat nimic pe pământ românesc.

12. NICOLAE LUPAN

Invazia sovietică sau Blestemați să fie acei care dintr-o țară au făcut și mai fac două

Ed. Pro Basarabia și Bucovina, București, 2010, 140 p.

Autorul, Nicolae Lupan, a făcut în această carte o adevărată odisee modernă a unui basarabean născut în România, dar lovit și deznădăcinat de cele două invazii sovietice, aceea din 1940 și aceea din 1944. În puține, dar alese cuvinte, a reușit să descrie suferințele prin care au trecut românii rămași în Basarabia. Autorul, care a cunoscut bine situația locală până în anul 1974, când a fost expulzat din URSS, a putut să descrie în mod veridic, susținut de mărturii, fapte și documente, viața grea a românilor dornici să revină la patria mamă.

Încheierea este cutremurătoare. Se arată că va fi dreptate în Europa numai în momentul în care Kievul și Moscova vor restitui României ceea ce au luat, adică Bucovina, Ținutul Herței și Basarabia.
